

Cầu Long Biên - cây cầu huyền thoại

Pont Long Bien - un pont légendaire

Long Bien bridge - a legendary bridge

TRUNG TÂM LƯU TRỮ QUỐC GIA I - CÔNG TY CỔ PHẦN BẢO TÀNG CẦU LONG BIÊN

Centre des Archives Nationales n°1 - Société par Actions du Musée du Pont de Long Bien

National Archives Center n°1 - Long Bien Bridge Museum Joint Stock Company

Tổ chức biên soạn	NGUYỄN NGÀ (Chủ biên - Editor in Chief)
Le comité de rédaction	TRẦN THỊ MAI HƯƠNG
Editorial board	ĐỖ HOÀNG ANH
	DANIEL BIAU
	TRẦN NGỌC CHÍNH
	DƯƠNG TRUNG QUỐC
	PHAN TRANG

CẦU LONG BIÊN - CÂY CẦU HUYỀN THOẠI

PONT LONG BIEN - UN PONT LÉGENDAIRE

LONG BIEN BRIDGE - A LEGENDARY BRIDGE

Dịch tiếng Pháp / Traduction française	ĐỖ HOÀNG ANH, TRẦN THỊ QUYÊN
Dịch tiếng Anh / English version	ĐỖ HOÀNG ANH
Révision française & anglaise / French & English revision	NICOLAS LEYMONERIE, STELLA CIORRA

NHÀ XUẤT BẢN MỸ THUẬT

MỤC LỤC

Table des matières / Table of contents

Lời giới thiệu *Nguyễn Nga* 13

Préface

Foreword

Cầu Long Biên - cây cầu nối Việt Nam với Pháp *Nguyễn Dy Niên* 20

Le pont Long Biên - un lien entre le Vietnam et la France

Long Biên bridge - a span between Vietnam and France

Hà Nội và cây cầu Rồng - Cầu Long Biên *Daniel Biau* 28

Hanoi et son pont Dragon - le Cầu Long Biên

Hanoi and the Dragon bridge - Long Biên bridge

Cầu Long Biên và vai trò của Paul Doumer *Phan Trang* 46

Le pont Long Bien et le rôle de Paul Doumer

Long Bien Bridge and the role of Paul Doumer

Cây cầu sinh ra từ một ý tưởng điên rồ! *Đỗ Hoàng Anh* 68

Jeter un pont sur le fleuve Rouge? Quelle folie!

To lay a bridge over the Red River? How crazy!

Dải đăng ten giăng giữa trời *Dương Trung Quốc* 104

Une dentelle qui se projetait sur le ciel

A lace projected on the sky

Dự án cải tạo cầu Long Biên và phụ cận *Nguyễn Nga* 112

Projet de réhabilitation du pont Long Biên et de son environnement
Rehabilitation project of Long Biên bridge and its surroundings

Khôi phục Cầu Long Biên - Tiếp cận đô thị và cảnh quan *Eiffage - Atelier Villes & Paysages - Egis* 132

Rehabilitation du pont Long Biên - Approche urbaine et paysagère
Rehabilitation of Long Bien bridge - Urban and landscape approach

Bảo tồn, tôn tạo, phát huy giá trị cầu Long Biên *Nguyễn Nga* 160

Préservation, restauration et mise en valeur du pont Long Biên
Preservation, restoration and valorisation of Long Biên bridge

Festival, hội thảo về cầu Long Biên 174

Festival, conférence sur le pont Long Bien
Festival, conference on Long Bien bridge

Cầu Long Biên trong nghệ thuật 252

Le pont dans les arts
The bridge in the arts

Lời giới thiệu / Préface / Foreword

Nguyễn Nga

CẦU LONG BIÊN - CÂU CHUYỆN TÌNH YÊU

Từ Paris bay về Hà Nội năm 1989 sau 35 năm xa cách, tôi mượn một chiếc xe đạp, đi từ Nhà hát lớn, xuyên phố cổ để đến Cầu Long Biên. Hà Nội đẹp với kiến trúc Pháp cổ, những con đường yên tĩnh, xanh um với những hàng cây tỏa hương thơm ngát. Văng vẳng như còn nghe đâu đây tiếng leng keng của tàu điện. Tôi đạp xe lên Cầu Long Biên thì thấy mở ra một khoảng không gian mênh mông lộng gió. Đi qua nhánh sông nhỏ là Bãi Giữa - một vùng nông nghiệp xanh rì bát ngát trải dài đến tận dòng sông Hồng rộng bao la, dập dềnh những con sóng phù sa đỏ lừ. Cầu Long Biên hiện hình đẹp, hoành tráng và thanh tao, được ví như một “Khuông nhạc vắt ngang sông Hồng”, hay một “Tháp Eiffel nằm nghiêng”. Với tôi thì cây cầu là một con Rồng uốn lượn trên thành phố Thăng Long. Cầu đã quá già nua, mang đầy thương tích của những trận bom tàn phá. Một nửa cầu đã mất hết nhịp, còn trơ lại như một mẫu xương, trông đến nao lòng. Một đoàn tàu hỏa xinh xịch đi tới. Cả cây cầu bỗng rung lên. Tôi có cảm tưởng như đang đứng trên lưng một con Rồng đang thức dậy. Bao cảm xúc trào dâng, tôi đã tự hứa sẽ phải làm gì đó cho cây cầu huyền thoại này.

Đến năm 2007, sau khi thực hiện vài dự án được tài trợ theo Nghị định thư Pháp - Việt, tôi đã thành lập một Trung tâm văn hóa mang tên Ngôi Nhà Nghệ Thuật ở 31A Văn

Miếu. Rồi một người ở bộ phận kinh tế của Đại sứ quán Pháp đến gặp tôi và cho tôi biết sau chuyến viếng thăm Việt Nam, Tổng thống Jacques Chirac có đề xuất tài trợ ODA 60 triệu Euro để cải tạo Cầu Long Biên. Nhưng 5 năm đã trôi qua, vẫn chưa thấy phía Việt Nam hồi đáp. Họ hỏi tôi đánh giá xem, nếu không còn cơ hội để triển khai dự án cải tạo cầu Long Biên thì số tiền này sẽ được cắt cho một dự án khác. Tôi đã xung phong, quyết tâm theo đuổi khi thấy đây là cơ hội vàng để tôi có thể làm gì cho cây cầu nhân chứng lịch sử này. Sau khi đi một vòng khảo sát, tôi được biết đã có phương án tháo dỡ cây cầu Long Biên cũ để thay thế bằng một cây cầu mới hoành tráng, hợp xu thế hơn.

Nhân dịp kỉ niệm 1000 năm Thăng Long - Hà Nội và 10 năm Hà Nội được UNESCO tôn vinh là Thành phố vì hoà bình, được sự ủng hộ của UBND thành phố Hà Nội, tôi đã đứng lên kêu gọi Cộng đồng làm nghệ thuật trong nước và quốc tế cùng 70 Đại sứ quán trên địa bàn Hà Nội và giới truyền thông quốc tế và Việt Nam hỗ trợ tôi tổ chức hai kì festivals để “cứu” cầu Long Biên: “Kí ức cầu Long Biên năm 2009” và “Cầu Rồng kể chuyện ngàn năm 2010”.

Sự thành công rực rỡ của hai kì Festival đã đưa cầu Long Biên thành biểu tượng của một dân tộc bất khuất, biểu tượng của một Thành phố vì hoà bình.

Ảnh: Daniel Frydman

Trang 2: Tranh của Nguyễn Ngã
Ảnh trang 4,6,7: Bernd Vankrinkelveldt
Ảnh trang 8,9: Trần Thu Hà
Ảnh trang 12: Nguyễn Văn Thạch

Được xây dựng ở thời huy hoàng nhất của sắt thép, là cây cầu lớn nhất nhì thế giới, là một thách thức kỹ thuật “điên rồ”, cầu Long Biên đã là một tác phẩm nghệ thuật, một công nghệ độc đáo, đã đưa Hà Nội sang một bước ngoặt mới vì đã thay đổi giao thông từ đường sông sang đường bộ, góp phần tạo nên diện mạo đô thị của Thủ đô văn hiến như ngày hôm nay.

Là nhân chứng lịch sử của “một thời đạn bom, một thời hòa bình”, Cầu Long Biên anh hùng đã tạo nên dấu ấn và Tình yêu Việt Nam trong tim các dân tộc thế giới, tạo nên lòng tự hào dân tộc cho con dân nước Việt. Là gạch nối quá khứ, hiện tại và tương lai, nối các thế hệ, nối các dòng nghệ thuật, nối Việt Nam với thế giới, cầu Long Biên sẽ là cây cầu của Lịch sử, của Hòa bình, của Nghệ thuật và của Tình yêu.

PONT LONG BIÊN - UNE HISTOIRE D'AMOUR

De Paris à Hanoï en 1989, après 35 années de séparation, j'ai emprunté un vélo pour parcourir le trajet de l'Opéra de Hanoï à travers le vieux quartier jusqu'au pont Long Biên. Hanoï était magnifique avec son architecture française classique, ses rues paisibles et verdoyantes bordées d'arbres exhalant des parfums délicieux. On pouvait encore entendre le tintement des tramways quelque part à proximité. En montant sur le pont Long Biên, j'ai découvert un espace immense et venteux. Passant au-

dessus de l'île, j'ai contemplé une vaste étendue de campagne luxuriante s'étendant jusqu'aux rives du majestueux fleuve Rouge, avec ses vagues sinueuses et ses alluvions rouges. Le pont Long Biên se dressait fièrement, resplendissant et élégant, semblable à une “portée musicale au-dessus du fleuve Rouge”, ou une “Tour Eiffel inclinée”. Pour moi, ce pont était un dragon sinueux qui surplombait la cité de Thang Long. Le pont portait les cicatrices de ses blessures infligées par les bombardements au cours de la guerre, une moitié du pont avait perdu sa structure, semblant fragile et vulnérable. Soudainement, un train de marchandises s'approcha, et tout le pont se mit à trembler. J'avais l'impression d'être perché sur le dos d'un dragon qui s'éveillait. C'était un moment chargé d'émotions, et j'ai fait le serment de faire quelque chose pour ce pont légendaire.

En 2007, après avoir mené à bien plusieurs projets financés avec l'aide du Protocole franco-vietnamien, j'ai créé un centre culturel nommé “La Maison des Arts” au 31A Văn Miếu. Puis, un représentant du bureau économique de l'ambassade de France est venu me voir et m'a informé que le président Jacques Chirac avait proposé de financer à hauteur de 60 millions d'euros la rénovation du pont Long Biên, à la suite de sa visite au Vietnam. Cependant, cinq ans s'étaient déjà écoulés sans réponse du gouvernement vietnamien. Ils m'ont demandé mon avis, et m'ont dit que si le projet de rénovation du pont Long Biên ne pouvait pas être mené à bien, cet argent serait réaffecté à un autre

projet. J'ai immédiatement décidé de m'impliquer, voyant là une opportunité exceptionnelle de faire quelque chose pour ce témoin de l'histoire. Après avoir effectué des inspections, j'ai découvert qu'il y avait un projet visant à démanteler le vieux pont Long Biên pour le remplacer par un pont plus moderne, en phase avec les tendances actuelles.

Pour célébrer le millénaire de Thang Long - Hanoï en 2010 et les 10 ans de la ville d'Hanoï en tant que "Ville de la paix" reconnue par l'UNESCO, avec le soutien de l'administration municipale, j'ai lancé un appel à la communauté artistique nationale et internationale, aux 70 ambassades à Hanoï, ainsi qu'aux médias internationaux et locaux, pour m'aider à organiser deux festivals visant à "sauver" le pont Long Biên : "Mémoires du pont Long Biên en 2009" et "Le Dragon raconte l'histoire millénaire en 2010".

Le succès éclatant de ces deux festivals a transformé le pont Long Biên en un symbole de la résilience nationale, un emblème de la "Ville de la paix".

Construit à l'apogée de l'ère de l'acier, un des plus grands ponts du monde à l'époque, un défi technique "de folie", le pont Long Biên est devenu une œuvre d'art, une prouesse technologique unique, qui a transformé la circulation de la voie fluviale à la voie terrestre, contribuant à façonner le visage actuel de la capitale, comme nous le voyons aujourd'hui.

Témoin de l'histoire, du temps des bombardements à celui de la paix, le pont Long Biên a laissé une empreinte indélébile et a éveillé l'amour pour le Vietnam dans le cœur de nombreuses nations du monde, suscitant la fierté de notre peuple. En tant que lien entre le passé, le présent et l'avenir, entre les générations, entre les arts, entre le Vietnam et le monde, le pont Long Biên est le pont de l'Histoire, de la Paix, de l'Art et de l'Amour.

LONG BIEN BRIDGE - LOVE HISTORY

From Paris to Hanoi in 1989, after 35 years apart, I borrowed a bicycle and rode from the Hanoi Opera House through the old quarter to Long Biên Bridge. Hanoi was magnificent, with its classic French architecture and peaceful, leafy streets lined with trees that exuded delicious perfumes. You could still hear the trams jingling somewhere nearby. As I climbed onto Long Biên bridge, I discovered a vast, windy space. Passing over the island, I contemplated a vast expanse of lush countryside stretching right down to the banks of the majestic Red River, with its winding waves and red alluvium. Long Biên Bridge stood proudly, resplendent and elegant, like a "music staff over the Red River", or an "inclined Eiffel Tower". For me, this bridge was a sinuous dragon overlooking the city of Thang Long. The bridge bore the scars of its wounds inflicted by bombing during the war,

half the bridge had lost its structure, looking fragile and vulnerable. Suddenly, a goods train approached and the whole bridge shook. I felt as if I was perched on the back of an awakening dragon. It was an emotional moment, and I vowed to do something for this legendary bridge.

In 2007, after completing several projects funded under the Franco-Vietnamese Protocol, I set up a cultural centre called “The Arts House” at 31A Văn Miếu. Then, a representative from the French embassy’s economic office came to see me and informed me that President Jacques Chirac had offered to fund the renovation of Long Biên bridge to the tune of €60 million, following his visit to Vietnam. However, five years had already passed without any response from the Vietnamese government. They asked my opinion, and told me that if Long Biên bridge renovation project could not be completed, the money would be reallocated to another project. I immediately decided to get involved, seeing this as an exceptional opportunity to do something for this witness to history. After carrying out inspections, I discovered that there was a project to dismantle the old Long Biên bridge and replace it with a more modern bridge in line with current trends.

To celebrate the millennium of Thang Long - Hanoi in 2010 and Hanoi’s 10th anniversary as a UNESCO City of Peace, with the support of the municipal government, I appealed to the national and international arts community, the 70

embassies in Hanoi, and the international and local media to help me organise two festivals to ‘save’ the Long Biên Bridge: ‘Memories of the Long Biên Bridge in 2009’ and ‘The Dragon bridge telling the Millennium Story in 2010’.

The resounding success of these two festivals has transformed the Long Biên Bridge into a symbol of national resilience, an emblem of the “City of Peace”.

Built at the height of the steel age, one of the biggest bridges in the world at the time, a “mad” technical challenge, Long Biên Bridge has become a work of art, a unique technological feat that has transformed traffic from river to land, helping to shape the current face of the capital, as we see it today.

A witness to history, from the time of the bombings to the time of peace, Long Biên Bridge has left an indelible mark and awakened a love for Vietnam in the hearts of many nations around the world, making our people proud. As a link between past, present and future, between generations, between the arts, between Vietnam and the world, the Long Biên Bridge is the bridge of History, Peace, Art and Love.